

Een recensie over Wake Up! in het tijdschrift Focus, waarbij de reactie van de auteurs naderhand in de recensie is tussengeplaatst.

Het boek Wake up! van Arno Lamm en Emile-Andre Vanbeckevoort is op dit moment een van de best verkopende boeken in evangelische kringen. Ik had al enkele maanden geleden een exemplaar aangeschaft, was in de inleiding blijven steken en daarna was het - hoe toepasselijk - op m'n nachtkastje blijven liggen als ondersteuning voor m'n wekker. Na enkele enthousiaste verhalen van mensen die het wel gelezen hadden, besloot ik me er doorheen te slaan. Je moet er even voor gaan zitten: het boek telt op de kop af 500 bladzijden en voelt ook zwaar aan als je het oppakt.

Het boek heeft een mooi afgewerkte kaft, en de inhoud en opmaak is zonder meer goed verzorgd. Wat jammer is in de opmaak, is de druk van de voetnoten. Die is in een lichte kleur grijs en in een klein font, je hebt goed licht nodig om die te kunnen lezen, zeker oudere mensen. Prominent afwezig in het boek is een bibliografie. Zeker bij een boek dat zoveel achtergrondinformatie wil geven, bijvoorbeeld uit de Joodse traditie, is dat een must. Verder zou een korte inleiding op de auteurs Lamm en Vanbeckevoort niet hebben misstaan.

De ondertitel van het boek luidt 'Gods profetische kalender in tijdslijnen en feesten'. Dat vormt ook het leeuwendeel van de inhoud. Heel hoofdstuk 5 (p.166-393), dus bijna de helft van het boek, handelt over de Joodse feestcyclus. Voor degenen die met de typologische en profetische betekenis van deze feestcyclus onbekend zijn, is dit zonder meer een eye-opener.

Ook voor degenen die bekend zijn met de gedachten van deze uitleg is het verfrissend om bepaalde aspecten weer uit een iets ander perspectief en met andere bewoordingen te lezen.

De uitleg die de auteurs geven komt in grote lijnen overeen met de uitleg zoals die gegeven wordt in bijv. R. Been, De feesten des Heren in Israël (1962, Medema, Apeldoorn) of in C. Laskin, Gods plan met de wereld (2009, Uitzicht, Doorn, Ned. Uitg.), om maar eens een kraker te noemen.

Hoofdstuk 1 geeft een korte inleiding op het onderwerp en stelt het belang van het verstaan van de profetische kalender voor met het oog op de aanstaande Wederkomst van de Heer.

In Hoofdstuk 2 bespreken de auteurs de rol die de kennis van de Hebreeuwse taal en cultuur en de betekenis van de Joodse traditie volgens hen speelt bij de uitleg van de Bijbel.

In Hoofdstuk 3 geven de auteurs een overzicht van de heilsgeschiedenis in 7000 jaar in analogie met de 7 scheppingsdagen en noemen o.a. de geschiedenis van de 4 wereldrijken en Daniels profetie van de 70 jaarweken.

In hoofdstuk 4 geven de auteurs een tamelijk uitvoerige verhandeling over de verhouding Kerk-Israël. Alle verkeerde beweringen die kerkvaders en theologen over Joden en Israël gedaan hebben door alle eeuwen heen worden breed uitgemeten en moeten bij de lezer verontwaardiging wekken over het feit dat de Kerk haar Hebreeuwse oorsprong heeft genegeerd (p.163), met alle nare gevolgen van dien

(op de verhouding Gemeente-Israël kom ik later terug).

Na het lange hoofdstuk over Joodse feesten (Hfdst.5) volgt een hoofdstuk over het Joodse huwelijksritueel en de verhouding van Jezus Christus tot zijn bruid en de aanstaande wederkomst. Dit hoofdstuk van pakweg 50 bladzijden is zonder meer het aardigst om te lezen. Ook voor degenen die langer met de profetische kalender vertrouwd zijn, bevat dit hoofdstuk wellicht een nieuwe en verrijkende illustratie en voor wie het er voor over heeft, zijn de € 24,95 misschien wel de moeite waard. Hoofdstuk 7 geeft ten slotte een verhandeling over het oude en het nieuwe verbond.

Een verdienste van het boek Wake up! is dat het - zoals de ondertitel weergeeft - 'Gods kalender in tijdslijnen en feesten' weer onder de aandacht brengt en dat het mede daardoor ook de verwachting weer aanwakkert om uit te zien naar de Wederkomst van de Heer Jezus, zijn komende vrederijk en het toekomstige herstel van Israël.

Dit gezegd hebbende wil ik ook wijzen op enkele aspecten in het boek waar de lezer opmerkzaam op moet zijn en die in mijn ogen helaas toch afdoen aan de inhoud.

Israël en Gemeente

Ik begin met de verhouding Gemeente-Israël, die op meerdere plaatsen in het boek natuurlijk aan de orde komt. Enerzijds nemen de auteurs duidelijk afstand van de vervangingstheologie, maar anderzijds komen de onderscheiden positie van de Gemeente - en daarmee die van Israël - in het boek niet tot hun recht. Centraal in de opvatting van de auteurs staat het beeld van de edele Olijfboom (Rom.11). Gelovigen uit de volken zijn als vreemde takken op de Olijfboom geënt, waar Israël nu weliswaar voor een gedeelte dan van verwijderd is, maar weer zal worden terug geënt. De bruid, aldus de auteurs, 'was en is nog steeds Israël, aangevuld met mede-erfgenamen' (p.158). Zo valt het de kerk volgens hen te verwijten dat door de eeuwen heen Joden zich 'moesten bekeren' en zo hun Joodse afkomst verwerpen (p.463). 'De Gemeente van het eerste Wekenfeest bij de berg Sinaï was en is de oorspronkelijke bruid en aan deze Bruid werden velen uit de heidenen toegevoegd' (p.446). Hoe 'kwalijk' het is dat de Gemeente dit door alle eeuwen heen niet heeft onderkend en dat ze haar 'Hebreeuwse wortels' verloochend heeft, klinkt door heel het boek heen. De auteurs vinden het belangrijk dit voor het voetlicht te brengen, maar voor degenen die hechten aan de aard en roeping van de Gemeente enerzijds én daarmee ook aan de geweldige roeping en toekomst van Israël anderzijds, kan dit een beetje storend werken. Voor degenen die dit onderscheid niet helder op het netvlies hebben, is de uitleg mijn inziens zonder meer verwarrend.

Auteurs:

Allereerst geeft dhr. van Beugen aan dat de auteurs enerzijds (kennelijk met zijn instemming) afstand nemen van de vervangingstheologie, maar daarna stelt hij dat zij anderzijds de onderscheidende positie tussen de Gemeente en Israël niet tot hun recht laten komen. Wij spreken die laatste conclusie op een aantal plaatsen in het boek tegen en noemen juist wél het specifieke onderscheid als in de betrokken tekst Israël en de Gemeente van elkaar moeten worden onderscheiden. Een en ander betekent volgens de auteurs echter niet dat het enerzijds afstand nemen van de vervangingsleer anderzijds inhoudt dat de strikte bedelingenleer dan tot recht *moet* komen, alsof men theologisch uit een van de twee zou moeten kiezen. Wel begrijpen

wij dat meer “theologische” lezers zich comfortabeler zouden voelen als dat wel werd gedaan.

De auteurs zijn zich er van bewust dat sommigen een onderscheid maken tussen enerzijds het Lichaam van Christus en anderzijds de Bruid. Sommigen discussiëren dan weer of de Gemeente nu de Bruid is of juist alleen het Lichaam van Christus en waar Israël dan geplaatst moet worden? Wij zijn ons ook bewust dat er dispensationeel denken is en dat er gelovigen zijn die de verbondsleer aanhangen en dat er om die reden ook een discussie is of nu de Kerk of Israël de Bruid is of dat de een de ander vervangen heeft. De lezer zal echter vaststellen dat de auteurs geen van deze leren als uitgangspunt nemen in het boek, hoewel u in Wake Up! wel aspecten van deze vormen van denken terugvindt op deelterreinen. Niet voor niets benadrukken we dat bepaalde denkkaders ons soms belemmeren bepaalde zaken in een ander – en volgens de auteurs Bijbels - daglicht waar te nemen. In Wake Up! leggen wij uit dat binnen de discussie - over wie de Gemeente of de Bruid is - ten diepste niet die strikte keuze tussen Kerk of Israël gemaakt kan worden, zonder dat de contextuele betekenis van die begrippen steeds wordt bepaald.

De auteurs constateren dat Paulus in Rom. 11 een Edele Olijf beschrijft die al ‘natuurlijke takken’ heeft voordat er sprake is van de Nieuwtestamentische Gemeente. Stefanus spreekt, in Hand.7:38, van de gemeente (Ekklesia) **bij de berg Sinaï in de woestijn**. De Edele Olijf laat op die manier de continuïteit zien van het Verbondsvolk van God, een continuïteit die van het Oude Verbond overloopt in het Nieuwe Verbond, waar die ekklesia bestaat uit alle besnedenen van hart, daarbij **inbegrepen en daarmee verweven** het gelovige (niet verharde) deel van Israël. De meeste theologische “leren” plaatsen de actieve aanwezigheid van Christus pas vanaf het begin van onze jaartelling, terwijl de auteurs benadrukken dat Christus toen weliswaar in Jezus naar de aarde kwam, maar dat die Edele Olijf alleen maar vanaf haar begin tot heden heeft kunnen voortbestaan als Christus al die tijd als Wortel en Geslacht van David met deze Olijfboom verbonden was en om die reden beschrijven wij daarom dat Christus ook al in het OT aanwezig en actief was. God is immers van meet af aan erop bedacht geweest Zich ook een volk voor Zijn Naam uit de heidenen bijeen te brengen. (Hand.15:14-15 – Ef. 2 & 3) Wij beseffen dat dit voor sommigen een eye-opener is, maar dat er ook gelovigen zijn die dit binnen hun “leer” moeilijker kunnen plaatsen, maar de auteurs willen niet voorbijgaan aan bijv. Joh. 8:56-58, Hebr. 11:26, Opb. 1:17, Opb 13:8 en ook de aanwezigheid van de AlefTav in het hele Oude Testament. De Schrift verbindt Mozes, maar ook Abraham niet voor niets met Christus en plaatst Hem ook aan het begin, zowel als aan het einde.

Hierdoor werden de gelovigen uit de heidenen niet ‘Joods’, maar toegevoegd aan de stam van deze Edele Olijf, waarna zij deel kregen aan de sapstroom en gingen deel uitmaken van een ekklesia of Gemeente, die is noch Jood noch Griek. Door het boek heen benadrukken de auteurs dat een gelovige zich daarom niet Joods hoeft te gaan gedragen, maar dat wij wel moeten gaan onderscheiden wat nu Joods is en wat Bijbels is en daadwerkelijk betrekking heeft op *alle* takken van de Edele Olijf. De Bijbelse Feesten (de feesten des Heren) zijn hier een onmiskenbaar voorbeeld van omdat Jezus Christus in elk van deze feesten centraal staat, al vanaf het Oude Testament. Deze feesten zijn daarom niet exclusief “Joodse feesten”. Het afbreken, het enten en het wederenten, verbinden de auteurs in lijn met de brief van Paulus aan de Romeinen allemaal met de metafoer van de Edele Olijf. Om die reden

kwalificeren de auteurs dan ook alle gelovigen die door de tijden heen verbonden zijn met de Edele Olijf als de Bruid en op die manier kan de discussie of Israël of de Gemeente nu de Bruid is in het licht van de metafoor van deze Edele Olijf ontvlecht worden. Met dit standpunt nemen de auteurs dus wel enige stelling tegen zowel de strikte Verbondsleer, als de strikte Bedelingenleer, juist omdat de ene theologie geen rekening houdt met het feit dat de gelovigen uit de heidenen naast de natuurlijke takken zijn geënt op de Edele Olijf, terwijl andere theologie juist wel uitgaat van twee soorten takken, maar deze niet aanwezig ziet op **dezelfde** boom en stam. Beide leerstellingen lijken de auteurs niet in overeenstemming met het beeld dat Paulus zo zorgvuldig schetst in de brief aan de Romeinen.

Tora en traditie

De auteurs nemen een nogal ambivalente houding aan t.a.v. de mondelinge en de schriftelijke Tora of overlevering. De Joodse traditie leert dat de complete Tora precies in de tekstuele traditie zoals die in de Middeleeuwen aan ons is overgeleverd, op de Sinaï uit de hemel is neergedaald. Ze leert bovendien dat Mozes daar een mondelinge Tora bij heeft ontvangen die van generatie op generatie is overgeleverd - de mondelinge overlevering - en uitlegt hoe de Tora moet worden toegepast. Het protestantisme 'heeft met haar Sola Scriptura zich verzet tegen deze sapstroom van de edele Olijfboom' (p.34,35), en dat in tegenstelling tot 'Jezus Christus die zelf in de Bergrede meerdere malen verwijst naar leringen uit de mondeling traditie' (p.37). In werkelijkheid is de nauwgezette uitwerking van de Tora in minuscule regels na de ballingschap ontstaan en het idee dat ze teruggaat op de berg Sinaï is door de Schriftgeleerden in het leven geroepen om gezag te verbinden aan hun eigen woorden. Natuurlijk is niet elke uitleg die zij gegeven hebben daarmee an sich verkeerd, maar de Heer Jezus heeft zich in de Bergrede juist fel verzet tegen het gezag van de mondelinge overlevering!

Auteurs:

De auteurs stellen voorop dat de Talmoed geen enkele canonieke autoriteit heeft, maar dat het een boek vol discussies is van mensen die door de eeuwen heen er naar zochten om de vrij algemene regels van de Tora in het dagelijks leven in te passen. Ook christenen kunnen uit die discussies veel leren, zij het dat wij daaraan de Nieuwtestamentische werkelijkheid ter toetsing moeten toevoegen. Ook de Joden stellen zelf vast dat de Tora door God aan de gelovigen werd gegeven en dat de Talmoed slechts de gebrekkige menselijke reactie daar op is en vanaf de tweede druk hebben we hier nog extra tekst aan gewijd. Maar de auteurs benadrukken ook dat christenen zelf boekenkasten vol met "talmoeds" hebben; interpretaties van geleerde bijbelonderzoekers die op zich lezenswaardig zijn, maar die ook geen canonieke waarde hebben en die ook niet opeisen.

Peter van Beugen stelt in zijn recensie dat de Heer Jezus zich in de Bergrede fel verzette tegen het gezag van de mondelinge overlevering. De auteurs zijn van mening dat Jezus in de Bergrede helemaal niet fel in verzet ging tegen het gezag van de mondelinge overlevering. Dat zou gelijk staan aan het uit de context halen van die Bergrede. Jezus ageerde elders sterk tegen de hypocrisie van de farizeeën en schriftgeleerden. Jezus opperde echter dat de gelovigen moesten doen wat zij zeiden, maar dat zij niet moesten doen wat de farizeeën deden (Matt. 23:2-3). In de Bergrede zien we dat de opmerkingen van Jezus niet haaks staan op die van de

mondelinge leer. Sommigen denken dit te ontleen aan de “maar ik zeg u“- woorden van Jezus. Maar een goede student zal ontdekken dat Jezus dit niet laat volgen door een tegengestelde opmerking, maar door te laten zien wat de echte betekenis is voor mensen die zich niet alleen beperken tot de strikte regel (legalisme, een hart van steen, vleselijke gelovigen), maar die begrijpen dat de geest van die regel veel verder gaat (Gods woord doen, zijn wet geschreven op een hart van vlees, geestelijke gelovigen). Hij liet zien wat de norm achter de regel inhield. Hij was immers de ‘telos’ van de Wet en dat is niet het einde van die Wet, maar het doel of de volwaardigheid er van. (Rom 10:4)

Hebreeuws

Een echte schuiver maken de auteurs in hetzelfde hoofdstuk over de Hebreeuwse taal. In Openbaring 1:8 stelt Jezus zich voor als de α en Ω , de alfa en omega. Daarbij sprak Hij volgens de auteurs Hebreeuws en zou dus gezegd hebben: 'Ik ben de aleph en de tav', de \aleph en de τ . De auteurs voegen deze letters samen tot het woordje $\tau\aleph$, dat ik vanaf nu weergeef in transcriptie /'et/. Dit woord komt in de Hebreeuwse Bijbel 7000 keer voor (aldus de auteurs) en duidt daarmee op de pre-existentie van de Christus, die er immers op de eerste bladzijde (Gen.1:1) al is en op 'cruciale momenten' in de geschiedenis opduikt (p.53). Deze gedachtegang berust op louter onkunde en fantasie omtrent de Hebreeuwse taal. In enkele Noordwest Semitische talen, en wel de zgn. Kanaänitische taalgroep, waar het Hebreeuws toe behoort, zijn rond 1000 v. Chr. de naamvalsuitgangen uit het taalbeeld verdwenen. Het woordje 'et' verschijnt in dezelfde tijd in het taalbeeld om de verhouding tussen object en subject in een zin weer te geven. In de vroege (oud-) Hebreeuwse poëtische teksten vinden wij dit woordje dus niet terug. Ter vergelijking: in de oud-Nederlandse zin 'Jan slaat den hond' maakt de naamval van het woordje 'den' duidelijk dat de hond lijdend voorwerp is. In de Nederlandse zin 'Kees slaat Jan' daarentegen kunnen theoretisch zowel 'Kees' als 'Jan' lijdend voorwerp zijn! Een voorvoegsel aan het woordje 'Kees' of 'Jan' zou de verhouding tussen subject en object in deze zin eenduidig bepalen, iets dat in het Hebreeuws gebeurd is met het woord 'et' en bijvoorbeeld in het verwante Phoenicisch met een vergelijkbaar woord 'yt'. Dit is dus een puur taalkundig verschijnsel waar geen enkele religieuze betekenis aan kan worden gehecht. Het is echt jammer dat deze passage in het boek is terecht gekomen. Dit geldt eveneens voor het speculatieve verhaal over ELS (Equidistant Letter Sequence, p.55 vv). Het voegt niets toe, maar doet veeleer afbreuk aan het boek. Voor een eventuele herdruk zou dit hoofdstuk grondig moeten worden herzien.

Auteurs:

De reactie in Focus vinden wij om meerdere redenen niet overtuigend en wij hadden graag gezien dat voorafgaand aan de recensie een aantal onderzoeken door de recensent waren bestudeerd alvorens een dergelijk standpunt werd ingenomen, te meer daar zeer geleerde (oudtestamentische) Joodse rabbijnen het er onderling niet over eens zijn en daarom vaak stellen **dat de onuitgesproken aleftav in feite de onuitsprekelijke naam van God is**. Als deze geleerden het er niet over eens konden worden, waarom kan de recensent deze aleftav ('et') dan eenvoudigweg afdoen als onbeduidend?

In Wake Up beschrijven we dat:

- 1) De aleftav inderdaad naar het lijdend voorwerp in een zin *kan* verwijzen,
- 2) Dit als regel echter niet opgaat omdat het heel vaak niet naar het lijdend voorwerp verwijst en dat zou dus wel zo moeten als de stelling van de recensent echt zou opgaan (...)
- 3) Geen jota en tittel verwijderd mag worden uit Gods Woord en dus de aleftav wel degelijk betekenis heeft.

Er is o.a. een zeer uitgebreid onderzoek en beschrijving verschenen van Bill Sandford in zijn "The Messianic Aleftav Scriptures". Hij toont aan dat alephtav regelmatig naar een bijvoeglijk naamwoord, een voorzetsel of bijwoord verwijst, **maar meestal gewoon naar het thema van het vers.**

Een aantal vragen die daarin naar boven komen zijn:

- 1) Als de aleftav in Paleo Hebreeuwse grammatica alleen zou verwijzen naar het lijdend voorwerp, met geen enkele geestelijke betekenis, waarom wordt deze dan niet vermeld in elk vers dat een lijdend voorwerp heeft? Er zijn duizenden verzen die een lijdend voorwerp hebben, maar waarin geen aleftav staat.
- 2) Er zijn hele hoofdstukken in de Tora waarin geen aleftav voorkomt. Dit alleen bewijst dat de aanwezigheid van een aleftav verband houdt met het thema/onderwerp en niet per se duidt op de grammatica, zelfs al kan dat in sommige gevallen betekenen dat het wijst op een lijdend voorwerp.
- 3) Welke regels zouden er dan geweest zijn voor Mozes om op bepaalde plekken de aleftav weg te laten of juist in te voegen?

De stelling van de recensent is overigens vaker als weerwoord opgevoerd, maar wordt uitgebreid besproken in het onderstaande filmpje: http://youtu.be/dXYftg_H3pM (vanaf minuut 3:00)

En voor wie dieper wil studeren kan voorafgaand aan het boek ook nog de volgende lezingen raadplegen:

<http://www.alephtavscriptures.com/>

1. Introduction to Aleph Tav 2nd EDITION MATS <https://www.youtube.com/watch?v=CudPKE4UoAM>
2. Introduction to the Vav/Aleph/Tav Scriptures Pt 2 <http://www.youtube.com/watch?v=-JXwkmWhfUK>
3. AMPLIFICATION of the Aleph Tav https://www.youtube.com/watch?v=ZGb_plnDYEQ
4. The Aleph-Tav as the Aleph-Bet <https://www.youtube.com/watch?v=n1ITwPmUeog>
5. EVERYTHING is EXTENSION of the ALEPH TAV <http://www.youtube.com/watch?v=AtNMbc0yHOY>
6. Aleph Tav in Creation Week <http://www.youtube.com/watch?v=-ym4K2RMW4>
7. Aleph Tav in Sabbath and the Feast Days <http://www.youtube.com/watch?v=YXqDCR9Ui00>
8. Aleph Tav in ALL the Everlasting Covenants <http://www.youtube.com/watch?v=BDg9UX9AGfg>
9. Aleph Tav in the Sin Offering <http://www.youtube.com/watch?v=cFztsE8Xr6A>
10. Is the Aleph Tav a Direct Object Pointer http://www.youtube.com/watch?v=dXYftg_H3pM
11. Difference in Biblical and Modern Hebrew <https://www.youtube.com/watch?v=XMfxljDgz10>
12. Aleph Tav in the Tanakh <http://www.youtube.com/watch?v=qmwrRtz-klw>
13. How the Aleph Tav Speaks to Us <http://www.youtube.com/watch?v=HAnjA3f9h3U>
14. Restoration of the Aleph Tav <http://www.youtube.com/watch?v=EWuDOb6I010>
15. The Zayin/Aleph/Tav in Scripture <http://www.youtube.com/watch?v=Xs5zexEPfz0>
16. The Mem and the Bet/Aleph/Tav in Scripture <http://www.youtube.com/watch?v=KUIPKEZANGs>

Bill Sandford brengt de (persoonlijke) gedachte naar voren dat er misschien een reden is geweest dat sommige (ook Joodse) geleerden door de eeuwen heen hebben geprobeerd om, ondanks het bovenstaande, te wijzen naar de aleftav als de verwijzer naar het lijdend voorwerp; **omdat ze niet wilden erkennen dat Jezus Christus deze alfa en omega van Hebreeuwse oorsprong was en dat Hij de Messias kon zijn.**

Wij beseffen dat de recensie al is geplaatst in Focus, maar zouden de recensent van harte willen oproepen om op dit punt dieper onderzoek te doen.

Wat ELS betreft verwijzen we op de website van Wake Up naar zeer grondig onderzoek terzake. Een juist begrepen ELS is alles behalve speculatief maar een *verkeerde hantering* en *invulling* ervan heeft wel degelijk tot allerlei verkeerde conclusies geleid. Wij verwijzen op de website en ook in de tweede en volgende uitgaven naar het feit dat enerzijds de korte ELS-coderingen, die in de Bible Code van Drosnin veelvuldig gebruikt zijn ook bij toeval in de tekst kunnen worden gevonden, **maar dat de enorme, in alle richtingen gevonden clusters van de zeer lange ELS-coderingen in Ezech. 37 en Jes. 53, alle door een mens te bevatten complexiteit te boven gaan**: de precieze kans dat deze uitgebreide clusters er toevallig staan wordt door de betrokken wiskundig- en natuurkundige experts, geholpen door de thans beschikbare krachtige computers, berekend als 1 op 2189 met daarachter nog 192 nullen. Is dat grond voor twijfel? Veeleer wijst het er op dat de Bijbel een bovenmenselijke auteur heeft en dat heeft ook de betrokken agnost, die het onderzoek leidde, moeten toegeven. Uiteraard ondersteunen de auteurs de kritiek van Shermann en Jacobi op de Bible Code van Drosnin waarin de vermeende *korte* ELS coderingen zouden wijzen op buiten-bijbelse hedendaagse of toekomstige gebeurtenissen.

Feestcyclus

Hoofdstuk 5, het uitgebreide hoofdstuk over de feesten, lijkt te willen suggereren dat de hele vroegchristelijke kerk de Joodse feestcyclus heeft gehouden en daar pas door 'verderfelijke Griekse invloed' van af is gebracht, een suggestie waarvoor de geschiedenis geen enkele ondersteuning geeft.

Ook is merkwaardig in dit hoofdstuk dat de auteurs precies lijken te weten dat de dag waarop Abraham Isaak bond op Nisan 14 viel (de latere Pesach-dag), de vernietiging van Sodom en Gomorra op Nisan 15 etc.

Auteurs:

Wij nodigen de recensent natuurlijk uit om zijn stelling hier verder te onderbouwen. Zoals duidelijk wordt uit de in Wake Up! opgenomen citaten van een aantal 'kerkvaders', ontstond het openlijke verzet (zie de citaten en concilie) in de vroege Kerk in een tijd dat het vieren van deze feesten overal nog plaatsvond zoals ook Paulus deze eerder nog gewoon vierde. Hier willen wij de recensent echt aanmoedigen dieper onderzoek te doen.

Ten aanzien van de kalenderdagen van de bijzondere gebeurtenissen (zoals het binden van Izaak en de vernietiging Sodom en Gomorra) verwijzen wij naar historische broninformatie die ook voor de heer van Beugen voor handen is.

Wet en schaduw

Een fenomeen van andere aard is de positie die de auteurs innemen t.o.v. de wet. Jezus Christus is weliswaar 'de werkelijkheid' en de wet 'een schaduw' zoals in Kol.2 staat, maar, zo redeneren de auteurs, wet en schaduw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en het één kan niet zonder het ander. Zo behoudt de wet toch haar betekenis voor de gelovige in deze tijd (p.266). Het lijkt erop alsof de auteurs de conclusies die aan deze gedachtegang verbonden kunnen worden, niet goed hebben doordacht.

Auteurs:

De auteurs stellen dat schaduw en werkelijkheid met elkaar verbonden zijn. De recensent maakt hier een samenvatting die de lading van Wake Up! echter niet dekt. Voor zover de wet betekenis heeft voor nieuwtestamentische gelovigen benadrukken de auteurs dat het om **de Wet van Christus** gaat en – voor wie het wil zien – staat deze ook centraal in de Bergrede.

Grote Verzoendag

Hetzelfde doet zich ook voor bij de uitleg van de grote verzoendag. 'De hogepriester verricht zijn dienst in het heiligdom nu ten dienste van de gelovigen als Middelaar om verzoening te bewerken'. Dat doet Hij tot het moment dat Hij zal verschijnen. 'Let wel, de hogepriester bracht enkel de berouwvol beleden zonden van het volk over op de bok; niet beleden zonden kunnen niet worden overgedragen op de geitenbok (...) dit beeld leert ons (...) dat we onze zonden berouwvol moeten belijden. Alleen op die manier kunnen ze vergeven worden (...) het is dus onze verantwoordelijkheid om ze in de hemelse Tempel te brengen' (p.350 w). 'Wij weten dat Hij als Hogepriester de hemelen is binnengegaan en ook nu nog die rol als middelaar invult en daardoor doorlopend verzoening tussen God en de berouwvolle mens tot stand brengt' (p.360).

Deze uitleg over de verzoening, die neigt naar de 'leer van het hemels heiligdom' van het Zevende Dag Adventisme, moet op grond van de Schrift echt worden afgewezen. De Heer Jezus heeft zowel als Hogepriester alsook als het offer volledige verzoening bewerkt op het kruis van Golgotha. De hogepriesters in de oude bedeling stonden weliswaar dagelijks dienst te doen, maar Hij is eens en voor altijd gaan zitten aan Gods rechterhand! Onze zonden-belijdenis is nooit volledig en de gelovige kan alleen rusten in het volkomen werk van de Heer Jezus voor hem.

De auteurs citeren 1 Joh.1 - wij moeten onze zonden belijden - maar het is jammer dat ze niet doorlezen in hoofdstuk 2: als wij toch zondigen dan hebben wij een Voorspraak (niet 'Hogepriester'!) bij de Vader. Er staat niet: en Hij zal onze zonden verzoenen, maar 'Hij is het zoenoffer'. Het wijst niet op een dienst die Hij voor ons zal verrichten, maar het wijst terug op een dienst die Hij voor ons heeft verricht. De dienst van de Hogepriester voor ons nu, houdt niet verband met onze zonden, maar met onze zwakheden: Hij treedt voor ons tussenbeide zodat wij staande blijven in de verzoeking. Wat zijn echter de consequenties als zonden niet berouwvol worden beleden en dus niet worden verzoend door de Hogepriester? Natuurlijk zal ieder kind van God in het licht willen wandelen en zijn leden stellen ten dienste van de gerechtigheid (Rom.6:1-10). Maar wie heeft echt al zijn zonden beleden zonder er één over het hoofd te zien, bewust of onbewust?

Auteurs:

de recensent van Beugen stelt dat de beschrijving van de auteurs neigt naar de “leer” van de zevende Dags Adventisten. Ook hier geldt opnieuw dat de auteurs zich niet associëren met deze of gene leer, maar waarschijnlijk heeft de recensent bij het lezen dit boek het toch proberen te plaatsen in een kader. De recensent heeft voor wat betreft dit onderdeel onvoldoende kennis genomen van wat de auteurs echt schrijven. Maar we kunnen dit wellicht hier nog verder aanscherpen door aan te geven dat de auteurs een verschil zien tussen (de plaats en functie van) Pesach en Grote Verzoendag. Pesach staat in het teken van bevrijding en die bevrijding is niet afhankelijk van het belijden van onze zonden. Bevrijding was en is Gods soevereine daad, waarbij de gelovige alleen in vertrouwen het bloed aan de deurpost moest aanbrengen en dat geldt ook voor ons. Door het bloed van Christus werden wij gered uit ons Egypte. Maar op de reis naar het beloofde land verbindt God zich met ons en gaan wij niet zelden ook door woestijnen. Binnen die verbondsrelatie kunnen wij God wel zeker teleurstellen, kunnen we soms weglopen en doen wij zonden. Maar steeds is er verzoening mogelijk, omdat wij na onze bevrijding en bekering in relatie met God als Vader mogen staan.

Wij gaan niet uit van het rigide standpunt dat er geen verzoening is als wij misschien een eigen zonde over het hoofd hebben gezien, wij stellen veeleer dat God in al Zijn Grootheid een steeds beschikbaar blijvende verzoeningsvoorziening heeft ingesteld zodat wij in relatie met de Vader mogen groeien. En indien wij dan toch zondigen, hebben wij een Verdediger, Pleiter, Voorspreker, Mediator bij God en dat is Christus die de verzoening bewerkt bij een beschadigde relatie die wij kunnen veroorzaken. Dat vinden wij buitengewoon bijzonder. God meet de relatie af aan onze hartsgesteldheid. Dat wil zeggen dat het belijden van zonden past binnen een hartsgesteldheid van de gelovige die de relatie met Zijn Vader zuiver en sterk wil houden en dat het hier niet gaat over een gelovige die *ondanks zijn hartsgesteldheid* dagelijks plichtmatig zijn zonden belijdt. Het gaat om een steeds dieper wordende relatie, niet om een procedureel mechanisme. De gedachte dat een zonde die over het hoofd wordt gezien tot gevolg zou hebben dat er geen verzoening of vergeving plaats zou vinden, die gedachte vinden wij een gedachte vanuit het hoofd, vanuit het verstand. De Bijbel spreekt niet over geloven **vanuit het weten of vanuit een formule, maar vanuit het hart en vanuit een relatie**. In de kern zit precies daar het grote verschil tussen de Griekse en de Hebreeuwse (of beter: Bijbelse) denkwereld. Daarnaast zijn wij van mening dat de recensent twee soorten vergeving door elkaar lijkt te halen.

Wij zien een groot verschil tussen de Rechterlijke vergeving (Pesach, onze uitredding, Pasen) en de Vaderlijke vergeving (Grote Verzoendag, doorlopende verzoening als wij onze zonden belijden, in combinatie met -vooral - de onderliggende hartsgesteldheid). Verzoening *in zijn diepe betekenis* kan alleen plaatsvinden waar reeds een relatie is, maar nadat deze werd beschadigd. Het herstel van die relatie is de verzoening en God biedt doorlopend - op grond van het bloed van het kruisoffer - die verzoening aan tussen Vader en kind. De auteurs merken op dat sommigen die dit onderscheid niet maken ook moeite hebben met het verschil tussen *redding* om een relatie aan te kunnen gaan en *verzoening* om een beschadigde relatie te herstellen en ze verwarren mede daardoor niet zelden de

diepere betekenis van bepaalde teksten. Dan kan de gedachte ontstaan dat wij voortdurend gered moeten worden of dat wij onze redding verliezen als wij onze zonden niet bijv. direct dezelfde dag nog beleden hebben. Dit is een heel rechterlijke benadering waarin oordeel voortdurend ook na de uitredding centraal blijft staan. Een benadering die exponent is van Grieks-Romeins gedachtengoed. God heeft Zijn voorziening niet gegeven als een (negatieve) straf bij het niet instantelijk gebruiken ervan, maar als een positieve aanmoediging om tot Hem te naderen met behulp van onze Middelaar. Dat is **een liefdevolle Vaderlijke benadering die gericht is op het instandhouden van een relatie ná uitredding**. Maar natuurlijk heeft het uiteindelijk (volhardend) niet belijden van zonden, waarvan men zich wel degelijk van bewust is, wel degelijk impact op de relatie met de Sterke.

Wij begrijpen de stelling niet goed dat de hogepriester geen hogepriesterlijke taak meer zou hebben, want juist die hogepriesterlijke taak had alleen functie binnen de verbondsrelatie. Zij die buiten het verbond staan bevinden zich nog in “Egypte” en hebben nog de bevrijding van Pesach nodig. De recensent verwijst naar 1 Joh. 2 en stelt dat als wij zondigen wij een Voorspraak - en niet een Hogepriester ! - bij de Vader hebben. Waarschijnlijk komt deze gedachte voort uit een bepaalde “leer”, maar een Voorspraak wordt gedaan door een Voorspreker en de Hogepriester is nu net degene die Voorspraak deed en doet, net als een Middelaar bemiddelt en een pleitbezorger pleit bezorgt. Want wat is een voorspreker die geen voorspraak houdt? Of wat is een voorspraak zonder iemand die voorspreekt? Juist het woord verzoening ((ilasmos (gr), kappara (Hebr.)) in 1 Joh.2 verwijst naar Grote Verzoendag en dus naar herstel van een beschadigde relatie **binnen het verband** van een verbond. Wij raden hierbij aan ook enige andere vertalingen te raadplegen. (o.a. ook de Sternvertaling).

Dat Christus eens en voor altijd is *gaan zitten* – waarbij de nadruk op zitten wordt gelegd – moet niet met de functie van Hogepriester verward worden. De Hogepriester mocht immers helemaal niet gaan zitten op die ene dag in het jaar dat hij voor God in het Heilige der Heilige verscheen. Zij die de eenzijdige nadruk leggen op “het zitten” (inactief) van Christus hebben dan nader te verklaren waarom in Hebr. 8:12 dan wel staat dat Christus in de Hemelse Tempel **Zijn dienst verricht** (actief). Dat (doorlopend) verrichten van die dienst staat helemaal in het teken van de nieuwtestamentische werkelijkheid van de Grote Verzoendag, terwijl het zitten aan de rechterhand Gods de macht en kracht van Christus aan toont en Zijn autoriteit aan de rechterzijde van God op een troon, totdat de vijanden zijn gemaakt tot een voetbank onder zijn voeten. (Hebr. 1:13). Hij zit dus aan de rechterzijde Gods als onderdeel van de drie-eenheid, maar neemt tevens als Hogepriester naar de orde van Melchisedek Zijn plaats ook in als Middelaar en Voorspraak.

Zowel Zijn voortdurend Hogepriesterschap als Zijn zitten aan de rechterzijde van de Vader zijn beide cruciaal en ze kunnen wel worden onderscheiden maar anderzijds niet van elkaar worden gescheiden. De opmerking van de heer van Beugen dat de dienst van onze Hogepriester niet verband houdt met onze zonden maar met onze zwakheden kunnen wij niet goed plaatsen dan wellicht binnen een bepaalde theologie. Waar plaatst de Schrift de functie van de **hogepriester** in verband met een activiteit die gericht zou zijn op het *louter* ondersteunen van zwakheden om te blijven staan in de verzoeking ? In Hebr. 2:17-18 staat deze bijstand zondermeer in het teken van zonden.

Maar ten diepste is het standpunt van de recensent terug te voeren op het niet onderscheiden van de functie van deze twee feesten van Pesach en Grote Verzoendag. Gesteld wordt dat door de opstanding van Christus alles voor altijd is verzoend en met die stelling is geen onderscheid meer nodig tussen deze twee soorten vergeving, maar is het ook niet nodig dat er twee feesten zijn die over verzoening zouden gaan. Alles draait eigenlijk dan nog maar om Pesach en de vraag blijft dan over waarom Christus zo'n belangrijke functie heeft bij dat andere feest? De auteurs zijn van mening dat die theologische stelling veel Licht tegenhoudt.

Samenvattend concludeer ik dat het boek een uitgebreide kennismaking biedt met het profetisch onderwijs van de Joodse feestcyclus en dat met name het hoofdstuk over de Joodse huwelijksrite een verrijkende refresher is. Wie kennis wil nemen van de Joodse feesten zou er goed aan doen er nog een of twee boekjes op na te slaan: er zijn er ook in het Nederlands taalgebied verschillende verkrijgbaar (Slagter, Been). Niet voor niets heb ik deze boekbespreking het motto meegegeven 'voor uitgeslagen lezers'. Men moet bedacht zijn op uitlegkundige keuzes die de auteurs maken, die ik op een aantal punten niet volg. Ook lijkt mij op meerdere plaatsen dat de auteurs de gevolgen van hun uitlegkundige keuzes niet goed hebben doordacht. Dit weerhoudt mij er toch van om dit boek zonder meer aan te bevelen aan gelovigen die werken aan de basis van hun geestelijke leven.

Auteurs:

Met nadruk stellen de auteurs dat het dus niet over de Joodse- maar over de Bijbelse feestcyclus gaat, ook al is de eerste term er door de kerkgeschiedenis voortdurend ingebracht om deze Feesten niet op de gelovigen in Christus te hoeven betrekken, maar ten onrechte. Bij 'Joodse feesten' gaat het bijvoorbeeld over Purim of over Hanukah.

Wij hopen dat de lezers van deze recensie door onze reacties meer inzicht krijgen in de positie die Wake Up! inneemt en inderdaad wijkt zij in bepaalde opzichten af van die van de recensent. Wij hopen dat een aantal thema's binnen Wake Up! de gelovigen in Christus een dieper zicht op Gods Reddingsplan zullen geven en dus het geestelijk leven van iedere gelovige helpen verdiepen. In dat kader ontlopen wij dan ook de dialoog niet, maar wij bevragen zeker een aantal theologische denkkaders, terwijl de heer van Beugen eerder lijkt uit te gaan van een of meerdere vaste denkkaders en die als meetsnoer voor de beoordeling van Wake Up! neemt. Bij voorkeur hadden wij daarom eerst de dialoog met de heer van Beugen gevoerd, zodat de uitwisseling van informatie had kunnen worden meegenomen in de recensie. Maar gedane zaken nemen in dit geval geen keer. Overigens dragen wij het blad Focus een warm hart toe en zijn wij er van overtuigd dat de auteurs en de recensent hetzelfde doel voor ogen hebben. Juist om die reden ware het beter geweest als de lezers **na een voltooid dialoog** een recensie hadden gekregen die van die dialoog getuige was en daar verslag van deed.